

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: Pohľad do filozofie a etiky nového komunitarizmu

Autor: PhDr. Jarmila Jurová, PhD.

Oponent: Prof. ThDr. Pavel Procházka, PhD.

1. Náročnosť spracovania riešenej problematiky práce

Pani PhDr. Jarmila Jurová, PhD. pracovníčka Katedry všeobecnej a aplikovanej etiky Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre predložila habilitačnú prácu na tému „**Pohľad do filozofie a etiky nového komunitarizmu.**“ Ide o monografiu venovanú komunitarizmu ako hnutiu z druhej polovice 20. storočia, čo je aktuálna a zaujímavá téma. Práca vyšla tlačou a ako sa uvádza na s. 4, bola už skôr recenzovaná piatimi odborníkmi (prof. PhDr. Cyril Diatka, CSc., prof. PhDr. Josef Oborný, PhD., doc. PhDr. Vladimír Manda, CSc., doc. PhDr. Dagmar Marková, PhD.).

Habilitačná práca rozpracúva problematiku v piatich kapitolách. Analyzuje súčasné postoje v dvoch prístupoch k riešeniu problémov dobre usporiadanej spoločnosti a ich východísk (liberalizmus a komunitarizmus). Analyzuje problém slobody, rovnosti, spravodlivosti, tolerance, individualizmu, ktoré sú dominantami nášho súčasného života a mapuje postoj liberalizmu a komunitarizmu k slobode, rovnosti a spravodlivosti z filozofickej a právnej pozície, atď.

Autorka predloženej habilitačnej práce sa zapojila do odbornej diskusie medzi autorov zvučných mien (Etzioni, Taylor, Joas, Selznick, Brink, Honneth, Walzer, Chovancová a mnohí ďalší). Filozofická, etická, ale i politická problematika protikladných prístupov komunitarizmu a liberalizmu k riešeniu vážnych otázok usporiadania spoločnosti je iste výzvou každému, kto do diskusie vstúpi. Habilitantka k okruhu danej problematiky publikovala už skôr niekoľko vlastných štúdií, čo svedčí o zodpovednom a dlhodobom spracovávaní riešenej problematiky. Ide do hĺbky, venuje sa jednotlivostiam, kladie otázky a rozsiahlym odkazovaním na vedecké práce dokladá svoje tvrdenia. Čitateľa uvádza do filozofie a etiky nového komunitarizmu, v slovenských pomeroch pomerne málo známeho. Autorka sa najviac inšpirovala dielom izraelsko-amerického sociológa Amitaia Etzioniho (rodným menom Werner Falk, 1929), ktorého myšlienky „významne ovplyvnili komunitaristické snahy o nastolenie nového morálneho poriadku, v rámci ktorého by sa mala rozvíjať súčasná spoločnosť.“ (s. 17) Má to pádny dôvod, lebo A. Etzioni je autorom výrazu „nový komunitarizmus“ a jeho rozpracovania (*New Communitarian Thinking*, 1996) ako výzvy sociálnym a iným problémom moderných demokracií s tým, že obhajuje riešenia komunitarizmu proti nadmernému individualizmu. Etzioni podotýka, že autoritársky komunitarianizmus (napr. vo východnej Ázii) uprednostňuje spoločné dobro až k bodu, kde je ochota obetovať práva jednotlivca a pozeráť sa na osobu ako organickú bunku tela – spoločnosti. Nový komunitarizmus oproti tomu je citlivý (vnímavý – *responsive*) k rešpektovaniu a presadzovaniu morálneho poriadku s cieľom doviest'

spoločnosť k tomu, aby rešpektovala našu autonómiu. vychádza teda z dvoch normatívnych tvrdení: spoločného dobra a individuálnych práv. Noví komunitaristi si myslia, že každá spoločnosť musí vypracovať rovnováhu medzi týmito dvomi veľkými nárokmi. Tým chcú prekonať autoritárstvo a málo ohľadov na práva a autonómiu jednotlivca, čo je známe z východoázijských podôb komunitarizmu.

Autorka habilitácie rôzne aspekty jasne vymedzeného komunitarizmu porovnáva s liberalizmom v dvoch rámcoch, filozoficko-politickom a sociálno-etickom. Všíma si východiská komunitarizmu a stavia ich do kontextov demokracie. Pokiaľ ide o definíciu komunity, priznáva, že pre niektorých je ťažké ju charakterizovať, avšak aj tu sa prikláňa k Etzioniemu, a podáva definíciu, že komunity sú „siete sociálnych vzťahov, ktoré obsahujú spoločné významy a predovšetkým spoločne vyznávané hodnoty“ podľa Etzioniho (s. 79) a k Selznickovi, ktorý komunity chápe ako „inštitúcie, komplexné celky, ktoré smerujú individuálnu činnosť a podporujú identitu.“ (s. 79) Členov komunity vymedzuje príslušnosť k nej, k jej histórii a kultúre, normy, hodnoty a ideály komunity osobne spoznávajú, pretože ich prežívajú.

Komunitarizmus všeobecne vychádza z presvedčenia, že spoločnosť po vnútornej stránke vytvára jednotlivca a jeho hodnotový systém (jazyk, morálne a náboženské danosti, kultúrna tradícia). Keďže som teológ, dovolil by som sa spýtať habilitantky na jej osobný názor: Amitai Etzioni ukazuje, že vzájomné rozdiely v preferenciách a prístupoch ľudí formovaných náboženskou a nenáboženskou etikou nie sú príliš výrazné. Je to iba výsledok amerického a európskeho bezhraničného rozširovania individuálnych slobôd od šesťdesiatych rokov minulého storočia, alebo existujú ešte aj iné príčiny, napr. zlyhávanie tradičných kresťanských cirkví? Podľa jednej novinovej správy sa mal Etzioni vyjadriť, že „ak budeme prázdni, naše duše zaplnia náboženský fundamentalisti.“ Prosím o malý komentár tohto výroku v diskusii.

2. Posúdenie úrovne spracovania práce

Práca je spracovaná kvalitne, metodologicky a odborne na očakávanej profesionálnej úrovni. Podáva dostatočne komplexný pohľad na riešenie problematiky. Vo svojej náročnej a odbornej analýze a následných syntetických záveroch sa opiera, ako som už zmienil, o popredných odborníkov v danej oblasti a ich názory vhodne cituje a interpretuje. Zoznam preštudovanej literatúry je úctyhodný - 125 titulov, z toho 23 je od A. Etzioniho.

Pozitívne možno hodnotiť aj to, že okrem slovenského záveru pripojila autorka sumár v anglickom jazyku, ktorý podáva stručný (5 strán), ale veľmi výstižný obsah posolstva celej vedeckej práce o filozofii a etike nového komunitarizmu spracovanej na 186 tlačových stranách habilitačnej práce.

3. Prínos a úroveň výsledkov práce

Pohľad do filozofie a etiky nového komunitarizmu v podaní PhDr. Jarmily Jurovej, PhD. podáva zreteľný obraz o filozofii a etike nového komunitarizmu na pozadí myšlienok Amitai Etzioniho. Tým okrem iného čitateľa tiež zoznamuje s touto u nás málo známou, ale svetovo uznávanou osobnosťou. Konfrontáciou s názormi ďalších popredných vedeckých osobností zaoberajúcich sa novým komunitarizmom predstavuje zreteľne „tretiu cestu“ (Etzioni) medzi liberalizmom a pôvodným komunitarizmom, ozrejmuje sociálnu a politickú filozofiu, ktorá zdôrazňuje význam komunity pri fungovaní politického života. Práca je jednoznačne prínosom pre vedeckú i laickú verejnosť.

4. Posúdenie formálnej stránky práce

Jazyk a štýl práce je vedecký, profesionálny, ale napriek tomu zrozumiteľný i čitateľovi, ktorý nie je v problematike zorientovaný. To považujem za prednosť habilitačnej práce Jarmily Jurovej. Je to dané tiež tým, že štruktúra práce je logická, má zodpovedajúcu gradáciu. V práci je niekoľko (málo) chýb v sadzbe, ale tie významne nenarušujú celkovú formálnu stránku práce.

5. Explicitne vyjadrený návrh na udelenie vedecko-pedagogického titulu

Kvalitne vypracovaná habilitačná práca, naplnené kritériá pre habilitačné konanie na FF UKF v Nitre v študijnom odbore 2.1.5 etika, pedagogická prax, vedecko-výskumná činnosť, výstupy projektov, publikačná činnosť a vykázané ohlasy dokazujú, že PhDr. Jarmila Jurová, PhD. je vyzretou vedeckou a pedagogickou osobnosťou. Navrhujem, aby po úspešnom habilitačnom konaní jej bol udelený vedecko-pedagogický titul docent v odbore 2.1.5 etika.

Prof. ThDr. Pavel Procházka, PhD.

PF UMB v Banskej Bystrici, dňa 19. júna 2013.